

Marek Holly
Bieszczadzki Park Narodowy
Ośrodek Edukacji Ekologicznej i Muzeum
38–700 Ustrzyki Dolne, ul. Belska 7
mholly@bdpn.pl

Received: 17.04.2023
Reviewed: 17.05.2023

KUSOKRYWKA WIĘKSZA *NECYDALIS MAJOR* LINNAEUS, 1758 (COLEOPTERA, CERAMBYCIDAE) – RZADKI GATUNEK CHRZĄSZCZA WYKAZANY Z BIESZCZADZKIEGO PARKU NARODOWEGO

Necydalis major Linnaeus, 1758 (Coleoptera, Cerambycidae) – a rare species of beetle found in the Bieszczady National Park

Abstract: *Necydalis major* Linnaeus, 1758 is quite a rare species from the longhorn beetle family occurring in Poland. Its occurrence is strongly limited by the lack of decaying trees and rotten bushes, which are the place of larval stages development. One specimen of this species was found in the Nasiczniński (Prowcza) river valley on 19.07.2022 near Nasiczne village. It is the first record of the *N. major* in the Bieszczady National Park.

Key words: *Necydalis major*, Bieszczady Mts.

Kusokrywka większa *Necydalis major* Linnaeus, 1758 jest gatunkiem chrząszcza z rodziny kózkowatych (Cerambycidae). Wyróżnia się smukłym i wydłużonym ciałem, przez co wyraźnie przypomina błonkówki z rodziny gąsienicznikowatych (*Ichneumonidae*). Duży wpływ na wygląd tego osobliwego chrząszcza mają skrócone pokrywy skrzydłowe, które nie osłaniają błoniastych skrzydeł, ułożonych w spoczynku na wydłużonym odwłoku. Również pomarańczowo-żółte ubarwienie smukłych kończyn kusokrywki odwzorowuje wygląd odnóży gąsieniczników. Długość ciała tych dość okazałych kózek dochodzi do 32 mm (Dominik i Starzyk 1989).

Kusokrywka większa występuje w północnej i środkowej części Europy, spotykana jest także sporadycznie w południowo-wschodniej Europie, sięgając na wschód przez Syberię po wybrzeża Oceanu Spokojnego i Sachalin. W Polsce gatunek występuje prawdopodobnie na całym obszarze, ale wszędzie znajdowany jest rzadko i sporadycznie, przeważnie pojedynczo. Biotopem gatunku są lasy, w których dostępny jest materiał lęgowy w formie murszejących i przegrzybiałych pniaków oraz leżaniny, głównie drzew liściastych. Dogodne siedliska gatunku tworzą również parki i aleje starych osłabionych drzew z oznakami zamierania. W ubiegłym stuleciu kusokrywkę większą spotykano częściej niż obecnie. W wielu miejscach zupełnie wyginęła na skutek prowadzenia gospodarki leśnej,

polegającej na usuwaniu większości uszkodzonych lub chorych drzew, stanowiących miejsca rozwoju larw tego owada. Dorosłe osobniki żywią się pyłkiem roślin, zaś larwy żerują w rozkładającym się drewnie różnych drzew liściastych: brzoź, olch, buków, grabów, klonów, jesionów, lip, czeremchy, wierzb wiązów lub dębów. Larwy drążą podłużne chodniki osiągające do 50 cm długości, przebiegające w drewnie na znacznej głębokości. Rozwój może trwać około trzech lat, jednak w niesprzyjających warunkach troficznych, np. w przesuszonym drewnie, może się przedłużyć. Postacie dojrzałe pojawiają się przeważnie w czerwcu i są spotykane do lipca (Burakowski i in. 1990).

Ryc. 1. Kusokrywka większa *Necydalis major* Linnaeus, 1758 sfotografowana w BdPN (fot. M. Holly).

Fig. 1. *Necydalis major* Linnaeus, 1758 photographed in the Bieszczady National Park (phot. M. Holly).

Z Bieszczadów gatunek był odnotowany w latach 60. XX wieku z miejscowości: Rabe, Bystre, Jabłonki i Nasiczne (Śliwiński i Lessaer 1970). Ponadto kózkę tą wykazano z zachodniej części Bieszczadów z: Prełuk, Mikowa i Duszały (Kurzawa i in. 2012).

Wśród nowszych danych potwierdzających występowania gatunku w otulinie

BdPN znane jest stanowisko kusokrywki z rezerwatu Krywe, które w internetowej bazie „Biomap” podał Miłkowski (https://baza.biomap.pl/pl/taxon/species-necydalis_major/photos_tx)

19. lipca 2022 roku, w okolicach miejscowości Nasiczne na terenie BdPN, znaleziono jednego osobnika kusokrywki. Lecącego chrząszcza zaobserwowano w ciepłe, słoneczne popołudnie, nad kwitnącymi wzdłuż drogi roślinami baldaszkowymi. W pobliżu obecne były murszejące pnie drzew, na których usiadł i został sfotografowany. Jest to pierwsze stwierdzenie tego gatunku chrząszcza w BdPN oraz drugie stwierdzenie w środkowej części Bieszczadów po 20 latach.

Ponieważ obecne występowanie *Necydalis major* w Polsce jest silnie uzależnione od dostępności butwiejących drzew i rozkładających się pniaków, będących miejscem rozwoju stadiów larwalnych, dużego znaczenia dla zachowania gatunku nabierają obszary chronione.

Literatura

- Burakowski B., Mroczkowski M., Stefańska J. 1990. Chrząszcze – Coleoptera, Cerambycidae i Bruchidae. Katalog Fauny Polski, t. XXIII, z. 15.
- Dominik J., Starzyk J.R. 1989. Owady niszczące drewno. PWRiL, Warszawa 1989, wydanie II uzupełnione, s. 197.
- Kurzawa J., Szczepański W., Szczepański W.T. 2012. Kózkowate (Coleoptera, Cerambycidae) masywu Chryszczatej w Bieszczadach. Acta entomologica silesiana, Vol. 20: 55–64.
- Śliwiński Z., Lessaer M. 1970. Materiały do poznania kózek Polski (Coleoptera, Cerambycidae) ze szczególnym uwzględnieniem Bieszczadów Zachodnich. Roczn. Muz. Górnosląsk., Przyroda, Bytom 5: 77–127.
- <https://baza.biomap.pl/pl/data/record/768336/default/cf/y> dostęp: 21.03.2023

